

Pacte per l'Educació de les Illes Balears

Primer esborrany

Gener 2015

Índex general

INTRODUCCIÓ

SOCIETAT

POLÍTiques PÚBLIQUES I ADMINISTRACIÓ

CENTRES

PROFESSORAT

MESURES TRANSITÒRIES 2015-16 i 2016-17

0. Introducció

La voluntat de construir un pacte educatiu per a les Illes Balears deriva de la constatació dels problemes greus que pateix la nostra societat, especialment en el camp de l'educació: fracàs escolar, burocràcia, corporativisme, inestabilitat normativa, manca de recursos suficients, etc. Per aquest motiu, un conjunt d'associacions, col·lectius de professorat, de directors, d'altres professionals, famílies i membres de la societat civil han engegat un procés de construcció d'un gran pacte que posi les bases per a una profunda renovació del sistema educatiu. Totes les persones i organitzacions implicades en aquest procés consideren que cal partir d'uns criteris generals bàsics i compartits per arribar als objectius proposats.

Criteris generals compartits

1. Estabilitat del sistema educatiu

El pacte educatiu ha de tenir com a criteri bàsic l'estabilitat del sistema educatiu: els fonaments científics i normatius no poden dependre de la conjuntura política del moment. L'estabilitat es genera a partir del consens: transparència de les dades de la situació, coneixement i aportacions dels experts, participació de la ciutadania i de la comunitat educativa. El consens ha de fer possible arribar a un marc general d'acords, més enllà de les diferències de cada col·lectiu.

2. L'educació com a servei públic basat en l'equitat i la qualitat.

Entendre l'educació com a servei públic significa promoure de manera efectiva que tota la ciutadania pugui exercir el dret constitucional a l'educació universal: oberta realment a tothom, sense cap tipus de discriminació. L'educació sostinguda amb fons públics s'ha de fonamentar en criteris d'igualtat, equitat i qualitat.

3. Participació democràtica.

El procés que ha de permetre arribar a un pacte educatiu realista ha de comptar amb la participació efectiva, real i democràtica de tots els actors implicats. Ningú no ha d'estar exclòs en l'aplicació dels acords i en la gestió educativa. Les famílies i la societat s'han de sentir plenament implicades i al costat dels professionals docents i de l'Administració.

4. Adequació als canvis socials i tecnològics.

L'elaboració i aplicació del pacte ha d'adequar-se al context de canvis socials i a les exigències del futur. Per això, s'ha de plantejar de manera oberta, flexible i adaptada a les noves demandes socials i a les necessitats emergents de la societat.

SOCIETAT

1. Introducció

2. Societat i educació (justificació)

3. Societat, entorn escolar i centre educatiu (propostes)

- 3.1. Ajuntament, administracions i recursos comunitaris
- 3.2. Família i escola
- 3.3. La participació activa de les famílies
- 3.4. El paper dels professionals de l'escola vers les famílies
- 3.5. El paper de les famílies vers l'escola
- 3.6. La formació de les famílies i dels docents
- 3.7. La participació de l'alumnat en el centre educatiu
- 3.8. Nous perfils professionals
- 3.9. Tercer Sector
- 3.10. Sector productiu i formació professional

1. Introducció

Educam i ens educam en comunitat, tots junts i entre tots: la família com a principal ens educatiu, el centre educatiu com a principal recurs de l'educació formal i la resta d'agents i institucions com a suport i en complicitat. Els aprenentatges han d'apropar-se a l'equitat i contribuir al desenvolupament integral de les persones. Així doncs, els centres educatius del segle XXI han d'estar oberts i connectats amb el món que els envolta i acompanyar les persones al llarg de la seva vida. Per aconseguir-ho, serà necessari desenvolupar un treball en xarxa amb tots els recursos de què disposi la comunitat.

Les preguntes que han generat la reflexió principal d'aquest apartat han estat:

- Com podem millorar els vincles comunitaris per aconseguir una participació real, eficaç i fluida?
- Com ha de ser un centre educatiu obert a la comunitat?
- Quins són els recursos comunitaris necessaris per participar en l'educació dels infants i joves?
- Quines són les vies, procediments i engranatges més indicats perquè aquesta participació es converteixi en una autèntica eina de l'aprenentatge per a la vida?
- Quin compromís ha d'adquirir el centre educatiu vers la societat que l'envolta?

Les propostes que es desenvolupen s'orienten cap a les xarxes i els vincles que s'estableixen amb l'educació i que es poden potenciar a través de les institucions, associacions, organitzacions, col·lectius i individus de la comunitat d'un barri/poble. En una societat en canvi constant com l'actual, es fa necessari reflexionar sobre el paper de la institució educativa i la seva interdependència amb altres entitats que també eduquen: la família, els mitjans de comunicació, els espais d'oci i diversió, organitzacions i associacions de la comunitat. Aquesta reflexió és necessària perquè l'educació ha d'integrar el *diàleg* d'aquesta xarxa per cercar punts de convergència, delimitar competències i cercar vies de comunicació i interrelació.

Per cercar alternatives i respostes és necessari partir d'un model de centre educatiu inclusiu: no tan sols pel que fa a les relacions dins dels centres, sinó també pel que fa a les relacions externes i de proximitat. Construir un centre educatiu inclusiu és una feina

que mai no acaba. Implica reflexionar sobre la realitat present que hi ha a la societat i que es reflecteix al centre educatiu. Suposa crear processos innovadors de participació directa i indirecta que cal pensar i aprendre.

Des d'aquesta perspectiva, el paper de les administracions i la política educativa s'ampliarà radicalment. Exigirà un plantejament molt més obert que s'haurà de regular amb més pluralitat, amb més actors institucionals i amb més presència en el seu desenvolupament.

2. Societat i educació

La participació de la comunitat educativa (alumnat, famílies, professorat, serveis, organitzacions, associacions, etc.) és un mitjà imprescindible per a la millora educativa: ens apropa a un centre educatiu obert, dinàmic i de qualitat, on tothom té cabuda (escola inclusiva) i on tothom participa del fet d'educar des de la metodologia de treball en xarxa i les eines que aquesta ofereix.

És important i urgent construir una societat capaç de fomentar una educació que ensenyi les paradoxes següents:

- La paradoxa de la diversitat que vincula i valora les diferències.
- La paradoxa del coneixement que progressa, transforma i estableix fonaments.
- La paradoxa de la llibertat que defensa les llibertats democràtiques que suposen els fonaments de la nostra societat i posa els límits i les normes necessàries.

Aquest procés s'ha de fer pensant que ni la societat ni l'educació són un producte (una mercaderia), sinó una intel·ligència col·lectiva, cooperativa i col·laborativa al servei de la comunitat i dels individus.

3. Societat, entorn escolar i centre educatiu

L'objectiu de les comunitats d'aprenentatge és fomentar el treball en xarxa organitzat, planificat, gestionat amb bones pràctiques i orientat a millorar la qualitat de l'aprenentatge i el desenvolupament integral dels infants, dels joves i d'altres col·lectius.

Aquest propòsit només serà assolible amb el compromís i la responsabilitat de tothom: de cada individu i col·lectiu i de cada institució. S'ha d'avançar conjuntament perquè cada centre educatiu, en el marc de la seva autonomia, desenvolupi i sigui nucli de radiació d'una educació integral de la persona. Aquest treball en xarxa ha de ser articulats, dinàmic, flexible i coherent.

3.1. Ajuntament, administracions i recursos comunitaris

L'ajuntament, com a administració més propera als ciutadans, ha d'augmentar i millorar la seva participació en els centres educatius. En aquest sentit, es fa necessari subratllar la participació d'un membre del consistori municipal en els consells escolars que serveixi de nexa entre l'administració local i el Projecte Educatiu del Centre i el del municipi/ciutat educadora. Per exercir el seu rol de manera eficient ha de:

- Conèixer el funcionament del centre escolar.
- Tenir una capacitat adient en relació a la tasca educativa.
- Ser capaç de gestionar les respostes, les preguntes i necessitats de la comunitat educativa pel que fa a la gestió municipal que sorgeixen en el consell escolar.
- Facilitar que el centre educatiu participi del projecte de municipi/ciutat educadora.

Una administració coordinada i eficient, juntament amb la col·laboració del teixit associatiu, ha de proporcionar les infraestructures i els recursos materials, econòmics, relacionals, culturals i humans que garanteixin un funcionament de qualitat de les entitats del tercer sector, estiguin associades formalment o no. Ha d'augmentar els recursos personals professionals atenent les necessitats de cada context, tant en els centres educatius com en l'entorn comunitari i ciutadà.

A més a més, també serà deure de l'Administració dotar de suport econòmic, tècnic i cal, i d'infraestructures a totes les entitats que no estiguin associades formalment, però que puguin demostrar el treball que realitzen en el centre educatiu i en la comunitat.

Per tal d'avançar vers un model de societat educadora, es potenciaran diferents vies:

- Un Consell Socioeducatiu que:

- Valorarà el seguiment de l'educació amb indicadors consensuats i en farà propostes de millora.
- Estarà format pel Consell Escolar Municipal, les associacions del tercer sector, els sectors professional i industrial i el Consell d'Infants i Joves, on n'hi hagi.
- Paral·lelament, s'enfortiran tant les xarxes de dinamització municipal ja existents (Agendes Locals, Consells de Joventut, Consell de Formació Professional, associacions juvenils de lleure, Consells Municipals d'Educació, etc.), com les noves maneres d'associacionisme que estan sorgint actualment (plataformes ciutadanes, grups informals, grups de consum, xarxes de consum, cercles de participació ciutadana, etc.) o que ho poden fer en un futur.
- Els municipis, des del treball en xarxa i amb la col·laboració del Consell Socioeducatiu, dissenyaran un Projecte Educatiu de Ciutat que permetrà planificar i endreçar les polítiques educatives del municipi. Elaboraran propostes, compromisos permanents i dinàmics i cercarà tant la participació com el compromís ciutadà amb l'educació. Ajudaran a definir el model de ciutat que es vol i els valors que el sustenten. Concretaran accions, establiran, planificaran i organitzaran el treball cooperatiu entre administracions i ciutadania.
- Es fomentarà la participació dels joves i infants en les decisions del municipi per forjar-ne una cultura democràtica de qualitat.
- Els centres educatius estaran oberts a la comunitat. Es dissenyaran plans d'obertura de centres, tant per a la utilització de les seves instal·lacions (pistes esportives, biblioteques, mitjans tecnològics i informàtics, etc.) com per a la formació permanent de les famílies de l'entorn més immediat i de la comunitat en general.
- Es potenciaran les funcions dels consells escolars i se n'ampliaran les competències.
- Dins aquest teixit, s'afavorirà l'acostament entre les universitats i l'entorn educatiu per crear espais de diàleg i col·laborar en la formació dels futurs professionals, la innovació pedagògica i l'intercanvi d'experiències.
- Es promouran mecanismes d'informació entre tota la comunitat educativa

3.2. Família i centre educatiu

És necessari situar-se en una perspectiva holística de l'educació per poder desenvolupar el punt de partida: l'educació és l'eina primordial per a canviar el món i per a fer avançar la humanitat en clau ètica i comunitària.

Així doncs, resulta imprescindible la participació de tots i cadascun dels agents de la comunitat educativa: especialment la de les famílies, que en són una institució clau. Per tant, la formulació ja no serà família i centre educatiu, sinó comunitat educativa: entesa com un ens plural que abriga la suma de sinèrgies abocades a l'èxit escolar dels infants i joves que hauria de resultar, de fet, una part important de l'èxit per a la vida.

La gestió i l'aprenentatge de la participació serà un factor decisiu. Per fer-ho realitat, caldrà possibilitar una sèrie de condicions que han de coexistir i s'han d'assegurar:

- La integració dels objectius, de les decisions, de la planificació, de l'organització i de l'avaluació del procés dels diferents agents educatius del centre educatiu en un projecte comú com és el Projecte Educatiu de Centre.
- El repartiment de tasques i de responsabilitats dins del centre escolar ha de quedar reflectit al Pla de Convivència de Centre.
- La participació activa en la vida escolar de tots els col·lectius.
- El paper del centre educatiu i dels professionals vers les famílies des de la cooperació, el diàleg i la col·laboració en la presa de decisions. Només així, el centre educatiu serà un lloc per compartir models de bones pràctiques educatives, d'espai de formació, d'informació i d'ajuda per enfortir la competència parental.
- La necessitat de compartir formació de pares, mares, tutors legals i docents per poder acompanyar els infants i joves en el seu procés educatiu. Són necessaris nous perfils professionals dintre del centre educatiu.

3.3. La participació activa de les famílies

La participació de les famílies i de tota la comunitat en els centres escolars suposa una transformació radical en l'educació.

La relació i la comunicació entre el centre i la família haurà de ser més efectiva per aconseguir-ne una participació engrescadora, fluida i activa. Per tant, el pacte incentivarà:

- Les comunitats d'aprenentatge: projecte de transformació social i cultural d'un centre educatiu i del seu entorn per aconseguir uns processos d'aprenentatge que incideixin en la millora de l'educació. No només dels infants i joves, sinó també del seu entorn.
- Crear les condicions per facilitar la participació de les famílies en la dinàmica escolar i fomentar-ne l'entrada a les aules per cooperar en projectes educatius.
- Assegurar les vies i els espais per a la participació de les famílies en la gestió dels centres i en la definició del projecte educatiu. A més de la participació en el Consell Escolar, serà necessari:
 - Crear comissions de treball que permetin participar en la definició del Projecte Educatiu de Centre mitjançant un acord de compromís de drets i deures en l'àmbit familiar i que sigui coherent amb els objectius educatius establerts conjuntament. Per aconseguir-ho, hauran de tenir una participació activa en els òrgans participatius de coordinació no docent que es considerin necessaris.
 - Hauran de comptar amb indicadors d'avaluació que els permetin seguir-ne i avaluar-ne el desenvolupament.
- Capítol especial mereixen les APIMA, com a principals vies de representació del col·lectiu de famílies i tutors legals, en el seu cas. Per tal d'aconseguir-ne una gestió més eficaç, el pacte proposa que no funcionin exclusivament al seu centre, sinó que es creïn mecanismes per facilitar-ne la coordinació entre les del mateix entorn o de tipologia semblant i que comparteixin models de gestió. S'ha d'incloure, donada la realitat actual, el nou model d'assemblees de pares, mares i tutors/es de centre, ja que tenen un caràcter més horitzontal i hauran de formar també part del treball en xarxa, per integrar-se a la vida activa del centre escolar i la comunitat: Consell Escolar, comissions de feina, plataformes de barri, els consells creats, etc.

3.4. El paper dels professionals del centre educatiu vers les famílies

L'equip docent ha de facilitar l'establiment de ponts amb les famílies i amb aquesta finalitat:

- Es concretaran espais de treball, de col·laboració i de comunicació per a la vinculació i relació família-centre educatiu que es regiran per les directrius que marquin les polítiques educatives i es concretaran en el Projecte Educatiu de Centre. S'ha

d'afavorir l'entrada als centres escolars de diferents especialistes (administratius, tècnics d'informàtica, monitors de temps lliure, terapeutes, bibliotecaris, arxivistes, etc.) perquè realitzin tasques per a les quals no sigui imprescindible tenir una formació docent. Així, s'alliberarà la càrrega lectiva dels docents, es flexibilitzarà el seu horari i, d'aquesta manera, s'afavoriran els espais de treball, de col·laboració i de comunicació entre ells. Es pot considerar la idea de reubicar el col·lectiu professional de 0 a 6 anys amb aquest tipus de tasques.

- Es revisarà el concepte conciliació família-centre educatiu per afavorir-ne la participació: horaris d'atenció més flexibles –adaptats a les jornades laborals reals– i utilització de les noves tecnologies per fomentar una comunicació més àgil.
- Per tal d'establir els ponts de comunicació necessaris, cal contemplar l'opció que cada grup classe triï un representant pare/mare/tutor legal d'aula que farà de nexa entre l'aula i les famílies del grup corresponent.
- Amb el mateix objectiu, es tindrà present que tota la comunitat educa i per això els espais comunitaris d'oci es contemplaran com a part d'una educació individualitzada i integradora.
- Es potenciarà el sentiment de pertinença a través de projectes inclusius que entenguin els espais comunitaris d'oci com a agents actius dins l'acció educativa.
- Amb la finalitat d'avançar cap a una educació més personalitzada, es flexibilitzaran i afavoriran les opcions de decisió de les famílies sobre l'escolarització.
- S'ha de fomentar la convivència democràtica per a aconseguir un clima escolar positiu basat en la confiança.
- Serà necessari mantenir una comunicació regular amb les famílies per informar-les del procés educatiu dels seus fills i filles.
- S'oferirà assessorament a les famílies des d'un model de relació cooperatiu.
- S'han de conèixer les noves realitats familiars, socials, econòmiques i culturals per oferir les respostes necessàries des del centre educatiu.

3.5. El paper de les famílies vers el centre educatiu

- Respectar, promoure i col·laborar en el desenvolupament del Projecte Educatiu de Centre que haurà estat concretat conjuntament.
- Implicar-se en el coneixement del centre educatiu i aprofitar els canals comunicatius que hi ofereix.
- Vetllar perquè els infants i joves compleixin les normes de convivència del centre i participar activament en l'assoliment d'un clima positiu.
- Fomentar en els infants i joves la resolució dialogada i positiva dels conflictes.
- Garantir l'assistència diària dels infants i joves al centre escolar.
- Interessar-se per l'evolució personal i els aprenentatges dels infants i joves.
- Aprofitar els mecanismes de participació i col·laboració que ofereix el centre escolar per implicar-se en el procés educatiu dels seus fills i filles.
- Assistir, dins les possibilitats de cada família, a les reunions i entrevistes.
- Comunicar al centre les informacions rellevants que puguin incidir en el procés educatiu del seu fill o filla.

3.6. La formació de les famílies i docents

Per aconseguir el desitjat èxit escolar de filles i fills, la bona formació de les famílies serà un dels factors clau que caldrà promoure decididament.

Per tal d'assolir-ne l'òptima formació:

- Les famílies i el centre educatiu concretaran a través dels espais compartits la reflexió conjunta i les vivències en el programa de l'escola de famílies d'acord amb les necessitats que vagin sorgint i aprofitant els recursos comunitaris existents.
- Es promourà la formació interactiva *aprendre entre iguals* de pares i mares en temes educatius, i en el suport als seus fills i filles en aspectes procedimentals o conceptuals.

- Es desenvoluparà la formació específica adreçada al professorat per millorar les relacions amb les famílies i fomentar-ne la participació. La formació en participació és necessària perquè es produeixi un apropament.

3.7. La participació dels alumnes en el centre educatiu

Una de les funcions del centre educatiu és educar per a la democràcia: desenvolupar les capacitats i habilitats per a una convivència social fonamentada en la solidaritat, la participació i el respecte. Aquesta funció ha de ser transversal al centre educatiu. En aquest context, és imprescindible escoltar i fomentar les veus dels infants i joves: són els protagonistes principals dels processos que s'hi donen. La qualitat de les experiències educatives que hi visquin constitueixen un aspecte fonamental de la seva formació integral. Amb aquest objectiu es concreten les següents propostes:

- Desenvolupar dinàmiques per ampliar la vivència democràtica de l'alumnat, tant al centre com a l'aula, que s'hauran de concretar al pla de convivència. Es tracta d'ensenyar a participar, participant.
- Col·laborar en la presa de decisions que afecten el centre educatiu (projecte educatiu, pla general, pla de convivència, etc.)
- Intervenir en la presa de decisions que afecten el projecte de ciutat educadora a través de la participació en el Consell dels Infants i Joves que forma part també del Consell Socioeducatiu.
- Incloure el treball cooperatiu com a manera de potenciar el sentiment de grup, de responsabilitat comuna, de sentiment col·lectiu, d'actituds d'ajuda i cooperació.
- Introduir metodologies educatives actives i constructives que situïn els infants com a protagonistes del seu aprenentatge.

3.8. Nous perfils professionals

Als centres educatius, s'hi hauran d'incloure nous perfils professionals per a desenvolupar el treball en xarxa i per assegurar l'atenció educativa individualitzada. En aquest sentit, s'haurà de fer una coordinació amb altres serveis i professionals.

L'objectiu final és que el centre educatiu sigui un context obert, on tothom cooperi amb la tasca socioeducativa i que, segons les necessitats detectades, tinguem els serveis comunitaris a la seva disposició. Per aquest motiu, és important assegurar el nombre adient de professionals assignats per a cada centre. Es fa referència a educadors socials, talleristes, treballadors familiars, psicòlegs, psicopedagogs, pedagogs, personal sanitari, personal de seguretat, sociòlegs, antropòlegs, especialistes en prevenció de riscos, auxiliars tècnics educatius (es considera que seria necessari redefinir la seva tasca, per tant se n'haurà de valorar la tasca i funció).

Quant a l'etapa 0-6, cal destacar també la importància del seguiment i del suport a les famílies que des del treball en xarxa es dugui a terme. Es crearan espais familiars per oferir suport a la criança i l'educació dels fills i filles en una etapa de vital importància per al desenvolupament integral dels infants que no té la contemplació legislativa necessària.

S'ha de potenciar la idea que la comunitat és molt important. No només s'educa al centre escolar, sinó que qualsevol moment de la vida d'un infant és educatiu. Tal i com diu la dita africana: *Per educar un infant fa falta tota la tribu.*

3.9. Tercer Sector

El tercer sector és el teixit associatiu en tots els àmbits socials. Hi ha d'haver un treball en xarxa entre els agents d'educació formal i no formal. Per això caldrà:

- Desenvolupar el treball comunitari i el temps lliure a través dels agents comunitaris que hi estan implicats.
- Als centres educatius, introduir-hi metodologies i continguts curriculars relacionats amb el coneixement i la participació. A més, es potenciarà la participació de l'alumnat com a voluntariat en entitats socials i ciutadanes.
- Millorar els sistemes de formació dels professionals que estan implicats en aquest sector.
- Utilitzar els espais comunitaris (biblioteca, museus, etc.) per engegar projectes de col·laboració entre diferents associacions i institucions.

- Fomentar la participació del conjunt d'agents socials de la comunitat als consells escolars.
- Formular propostes formatives, organitzatives, de gestió i de seguiment per tal de garantir un funcionament de qualitat de les entitats associatives no formals que poden sorgir del Consell Socioeducatiu.
- Reformular la dimensió de l'oci i la diversió com un espai de treball comunitari a través del Consell Socioeducatiu. Necessitem entendre aquest espai: funció, límits i continguts. Cal crear nous continguts i una nova gestió.

3.10. Sector productiu i formació professional

El disseny de l'oferta formativa de FP se sotmetrà a l'anàlisi de les necessitats del context i tindrà com a punt de referència els models d'èxit d'altres llocs. Així doncs, l'oferta formativa s'adequarà a les necessitats laborals del segle XXI, i és per això que:

- Es crearan plataformes intersectorials per a la prevenció i resolució de conflictes i presa de decisions.
- S'integraran els tres subsistemes de formació (inicial, ocupacional i contínua) en el desenvolupament de polítiques de formació al llarg de la vida. A les Illes Balears es podrà aprofitar el nombre reduït de centres per avançar cap a un model consorciat que integri sota el paraigua dels centres formatius tota l'oferta de formació professional.
- Es facilitarà l'accés i l'ús d'infraestructures i de tecnologia de les empreses per part del centres i viceversa.
- S'aprofundirà en l'actualització professional del professorat i la millora en la dimensió pràctica del currículum. L'actualització professional del docent és una condició indispensable per a poder oferir una formació pràctica de qualitat a l'alumnat. La col·laboració entre els centres i les empreses permetrà millorar l'expertesa pràctica en la formació de l'alumnat. A més, aquesta col·laboració facilitarà el contacte del professorat amb els professionals del sector i la participació en activitats de reciclatge en les empreses i en els centres.
- Es permetrà la contractació de professorat especialista en els centres de formació professional. Cal apostar per la contractació de professorat que provengui del camp

professional i que mantengui la seva activitat en el sector productiu. La figura del professor especialista (a totes les especialitats) permetrà que els centres contractin professionals d'èxit i amb experiència reconeguda que, a pesar de no tenir la titulació adient, puguin aportar a l'ensenyament reglat un coneixement molt específic i actualitzat en un determinat camp d'activitat.

- Es durà a terme un control de qualitat i d'avaluació real de les pràctiques formatives (FCT). S'allargaran els períodes de pràctiques perquè l'alumnat pugui tenir una visió empresarial global i no només tècnica o productiva.
- Els programes formatius de les FCT cercaran l'eficiència, les destreses i els ajustaments a les possibilitats que poden oferir les empreses. Les empreses han d'avançar vers un tarannà més formatiu per atendre l'alumnat com a aprenents en etapa de formació.

I com es pot millorar la qualitat en l'ensenyament de l'FP?

- Dotació als centres dels espais i recursos adients per als ensenyaments que hi imparteixen.
- Adequació del nombre d'alumnat aprenent que un professor pot atendre (ràtios no superiors a quinze aprenents per aula).
- Integració d'especialistes per sectors/professionals/tècnics que formin part d'empreses i facin de pont entre l'àmbit laboral i l'educatiu, entre aprendre i actuar.
- Creació d'un Consell Socioeducatiu format per persones que representin tots els sectors: de l'educatiu (docents, famílies, estudiants), de l'econòmic (empreses), del professional (Col·legis), del tercer sector (entitats socials vinculades) i de l'administratiu (Conselleria, municipis).
- Aquest Consell disposarà d'un termini de dos anys per vertebrar un procés de participació social que desemboqui en el disseny d'un pla d'acció a partir de les propostes d'aquest pacte. El Pla d'Acció es fonamentarà en un diagnòstic rigorós i de qualitat. Haurà d'incloure els indicadors que permetin valorar l'impacte de les accions que es duran a terme i l'eficiència dels agents que les gestionaran. S'impulsarà un diàleg obert. Algunes de les mesures del Pla d'Acció serien:
 - Implementació a totes les Illes Balears de programes d'aprenentatge.

- Inserció de la figura de l'educador social als centres, que es coordinaran amb psicopedagogs i equips de suport complets (AL, PT, AD, els mestres *més un*, ATE).
-

POLÍTIQUES PÚBLIQUES I ADMINISTRACIÓ

1. Organització escolar

- 1.1. Planificació escolar (inclou infraestructures)
- 1.2. Ràtios
- 1.3. Horaris i mesures de conciliació

2. Equitat i educació inclusiva

- 2.1. Social (prevenció de riscos d'exclusió)
- 2.2. Personal: atenció individualitzada

3. Sistema educatiu

- 3.1. Ensenyaments obligatoris
- 3.2. Ensenyaments no obligatoris

4. Model lingüístic

5. Avaluació del sistema educatiu

- 5.1. Avaluació del sistema educatiu
- 5.2. La Inspecció
- 5.3. Sistema d'indicadors educatius
- 5.4. Redefinició del paper de l'Administració educativa

6. Finançament

7. Estabilitat del sistema educatiu

L'objectiu d'aquest apartat és definir i concretar tot allò que correspon a l'Administració pública en el camp de l'educació.

1. Organització escolar

1.1. Planificació escolar (infraestructures)

Una mala planificació és garantia de fracàs escolar. La planificació escolar s'ha de plantejar en funció de la demanda i no en funció de l'oferta. Ha de garantir l'existència suficient de centres que responguin a les necessitats d'una educació obligatòria gratuïta i als desitjos de les famílies.

La distribució dels centres ha d'incloure el criteri d'equilibri entre demografia i territori. A les zones poc poblades, l'alumnat no ha de tenir els centres escolars massa lluny de casa i a les molt poblades no s'ha de distribuir de forma desigual.

Per tal de facilitar la participació i la coordinació en el dia a dia dels centres educatius, les polítiques educatives promouran els centres escolars de dimensions apropiades: els de Primària no tendran més de dues línies i els de Secundària, més de tres.

Cal plantejar a la xarxa pública la possibilitat de centres 3-16 (Infantil, Primària i ESO). En aquests centres, per garantir l'oferta d'optativitat exigida per l'ESO, s'haurien d'assegurar les tres línies en aquesta etapa.

Es garantiran la planificació i l'acció integrades dels serveis socials i educatius adreçats a la primera infància. Per fer-ho possible, es comptarà amb les dades permanentment actualitzades de la situació de la infància a les Illes Balears.

L'administració ha d'afavorir, reforçar i ampliar l'escolarització equitativa de l'alumnat. Hi ha factors socials, territorials i de capacitat dels centres que també s'han de considerar.

1.2. Ràtios

Tots els estudis sobre educació, entre ells els de l'OCDE, evidencien que la relació docent-alumne és un dels factors claus en l'èxit educatiu. Aquesta relació serà de qualitat només amb unes ràtios ajustades.

L'ajustament de les ràtios implica noves maneres d'entendre l'organització dels centres. L'alumnat ha de tenir més protagonisme en el procés d'aprenentatge. A més, cal desmitificar el triangle aula-grup d'alumnes-tutor i, fins i tot, crear noves formes d'arquitectura escolar més obertes i diversificades. Es tracta, en definitiva, d'una nova manera d'entendre el sistema educatiu, la funció docent i la del centre educatiu com a institució.

L'autonomia dels centres és imprescindible per assolir l'òptima relació alumne-docent. Per aquest motiu, les polítiques públiques facilitaran la flexibilització de les ràtios a partir de les propostes metodològiques dels centres i de les noves formes d'organització plasmades en els seus Projectes de Centre. Només així, es podran rendibilitzar els recursos humans dels centres i incidir directament en la relació alumne-docent per millorar-ne l'eficàcia d'intervenció.

Les ràtios hauran de ser més reduïdes i caldrà facilitar els desdoblaments i altres mesures de flexibilització organitzativa.

1.3. Horaris i mesures de conciliació

L'Administració educativa determinarà els horaris dels centres públics tenint en compte:

- les demandes de les famílies, les propostes dels centres i la necessitat de conciliar la vida familiar i laboral.
- els serveis i la cobertura complementària que pugui tenir la societat, d'acord amb la política formativa municipal i/o els contextos socials on estiguin situats els centres.

2. Equitat i Educació inclusiva

2.1. Social (prevenció de riscos d'exclusió)

Per a famílies amb dificultats econòmiques o d'entorns desfavorits es desenvoluparan programes de suport a l'alumnat amb dificultats educatives.

S'ha d'assegurar que cap estudiant escolaritzat a les xarxes sostingudes amb fons públics no deixi d'estudiar per falta de recursos econòmics. Es millorarà el sistema de beques i ajudes a l'estudi a més, si s'escau, de les corresponents a menjador i transport escolar per donar resposta a les necessitats de l'alumnat.

2.2. Personal: atenció individualitzada

L'Administració garantirà l'existència d'una xarxa integrada de serveis, de professionals i de programes de suport i reforç per donar resposta amb criteris professionals a les necessitats socials, culturals i educatives de l'alumnat i de les famílies.

L'alumnat que presenti situacions molt complexes serà atès per professionals competents dins del mateix centre. S'evitarà l'atenció externalitzada.

Sembla convenient establir per part de l'Administració educativa un servei d'acompanyament dirigit a orientar l'alumnat que hagi abandonat els estudis obligatoris sense haver obtingut cap titulació. L'orientació haurà de tenir com a objectiu preferent reintegrar-lo al sistema educatiu a través d'un sistema de segona oportunitat.

3. Sistema educatiu

L'Administració determinarà, amb caràcter general, el nivell d'assoliment de cada competència que l'alumnat ha de tenir al final de cada etapa. Cada centre, en el marc del seu Projecte Educatiu, definirà els processos i mecanismes que desenvoluparà per tal d'aconseguir-ho. De manera transitòria, hi ha d'haver un servei d'experts que puguin assessorar i supervisar els centres en aquest procés.

3.1. Ensenyaments obligatoris

És una necessitat peremptòria incrementar el nombre de joves que, una vegada obtingut el títol de graduat/da en l'ESO, continuï la seva formació en l'educació postobligatòria.

L'Administració haurà de facilitar les condicions que permetin als centres adoptar les mesures necessàries perquè tot l'alumnat finalitzi l'educació obligatòria amb els coneixements, competències bàsiques i valors necessaris per al seu desenvolupament personal i professional i per a la seva continuïtat en estudis posteriors, en el marc de la formació i l'aprenentatge al llarg de la vida.

3.2. Ensenyaments no obligatoris

L'etapa escolar 0-3 anys és la primera etapa educativa i l'Administració l'ha de potenciar com a tal, a més d'assegurar-ne la gratuïtat progressivament.

La gestió dels centres d'educació infantil anirà a càrrec de les administracions més properes per tal que les decisions organitzatives (horaris, calendari, serveis oferits, etc.) estiguin ben ajustades a les necessitats locals. Per aquest motiu, doncs, tendran un lloc rellevant en la gestió dels centres i la incardinaran amb els serveis socials del municipi.

Formació professional

L'administració garantirà una oferta àmplia i flexible de formació professional que asseguri que, l'alumnat que ho vulgui, la pugui cursar. Per tant, n'afavorirà la generalització i respectarà la llibertat personal d'elecció per altres estudis postobligatoris.

L'oferta formativa s'adequarà a l'evolució de les necessitats laborals de la societat.

Es formaran plataformes d'anàlisi en què estiguin representats el món educatiu i el món laboral per a fer una adequada avaluació del sistema. A més a més, hauran de realitzar també una avaluació del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Els centres han d'estar dotats amb els recursos necessaris per poder adaptar-se a les necessitats del context. Es tendran molt en compte les infraestructures pròpies i la col·laboració amb les empreses a l'hora d'usar instal·lacions i tecnologies molt específiques o costoses.

A les classes d'assignatures més pràctiques, les ràtios han de ser molt més reduïdes.

Educació i formació permanent.

Els Centres d'Educació d'Adults seran una peça molt important en el sistema educatiu per a la promoció de l'estudi al llarg de tota la vida i per a oferir oportunitats de reincorporació a les persones que, per causes diverses, hagin abandonat el sistema educatiu. D'acord amb això, l'organització modular, la distribució horària, les estratègies metodològiques, els tipus d'agrupaments, etc. hauran de ser força atractius per a la gent que necessita de "segones oportunitats" educatives o que té noves necessitats de formació: de noves tecnologies, d'aprenentatge d'idiomes, etc.

Els Centres d'Educació d'Adults respondran a les necessitats específiques d'aquelles persones que hagin abandonat els estudis de forma prematura. Seran una plataforma per acabar l'ensenyament obligatori o de llançament cap a altres estudis de formació professional o universitària. En aquest aspecte, han de tenir una coordinació intensa amb el servei d'acompanyament abans descrit.

Serà necessari analitzar com es pot facilitar la flexibilització de l'oferta educativa dels Centres d'Educació d'Adults, de les diferents modalitats d'estudi – presencial, a distància, etc.– i de la distribució horària –estacional, intensiva, etc.

Així mateix, s'hauran d'analitzar les necessitats reals en infraestructures i en instal·lacions perquè puguin dur a terme, amb la major qualitat possible, la seva important funció educativa i socialitzadora.

4. Model lingüístic

Cada centre escolar elaborarà el seu Projecte Lingüístic de Centre (PLC) en el marc de la seva autonomia i en funció de diferents variables contextuals: llengua de l'alumnat, resultats avaluacions internes i externes, entorn del centre, etc. L'objectiu del PLC és aconseguir que l'alumnat assoleixi una competència similar en les dues llengües oficials en acabar els estudis obligatoris. Per tant, els projectes lingüístics hauran d'establir les metodologies adequades al moment actual, quant al procés d'ensenyament aprenentatge de llengües. Per a la seva elaboració, es partirà de bases científiques en l'ensenyament de llengües.

El Projecte Lingüístic de Centre ha de definir les competències en comunicació lingüística, en funció dels objectius establerts en el Marc Comú Europeu de Referència.

Sempre tindrà un tractament preferent la llengua pròpia de les Illes Balears, tal i com marquen l'Estatut d'Autonomia i la Llei de Normalització Lingüística. En aquest sentit, es considerarà la situació de la llengua catalana com a minoritzada i no normalitzada.

S'ha de tenir en compte la necessitat de conèixer i emprar llengües estrangeres en el món actual. Per això, s'establirà un model d'ensenyament que hi doni resposta amb metodologies adequades, basades en criteris científics i que compti amb els recursos humans i materials necessaris.

És imprescindible que els docents dominin la llengua en què imparteixen les àrees o matèries. Per tal que tots els docents tinguin la titulació adient, s'han de revisar els nivells de certificats necessaris i, al mateix temps, elaborar un pla de formació adequat.

Les ràtios s'han de revisar a tots els ensenyaments, assignatures i matèries. Pel que fa a la llengua estrangera, les ràtios han de permetre assolir els objectius comunicatius plantejats.

El coneixement de la llengua estrangera no es garantirà si l'alumnat només hi accedeix mitjançant l'escola. L'Administració l'ha de promocionar en els mitjans de comunicació, ajudes per desplaçaments i/o activitats extraescolars i altres mesures que es considerin adients a tal fi.

S'ha de destacar la importància de l'expressió oral en tot el procés educatiu, inclòs el procés per detectar les capacitats comunicatives assolides per l'alumnat.

5. Avaluació del sistema educatiu

5.1. Criteris generals d'avaluació

L'avaluació ha de ser inherent a tot procés que es vulgui valorar i millorar. En conseqüència, les diferents seccions del document inclouran els seus propis apartats d'avaluació. En aquest apartat, es recullen els principis que han de regir el paper de l'Administració en relació a l'avaluació dins del sistema educatiu.

És absolutament necessari potenciar la cultura de l'avaluació en el sistema educatiu, en tots els seus aspectes i nivells. Cal una avaluació dels centres educatius: interna i externa.

L'avaluació ha de ser sempre formativa, enfocada a corregir les distorsions, les disfuncions i les mancances de l'ensenyament en tots els seus components i no només de l'alumnat. Qualsevol pla o projecte d'actuació ha d'incloure, d'una forma clara i contundent, un pla d'avaluació que explicitarà la diagnosi inicial, els mètodes i la seqüenciació i els plans de millora corresponents.

Es realitzaran avaluacions externes dels diferents sectors del sistema educatiu- també de l'Administració- per part d'organismes o institucions formades per professionals

independents. Els resultats d'aquesta avaluació han de retornar, necessàriament, als mateixos sectors avaluats, amb l'objectiu d'elaborar propostes de millora continuada.

5.2. La Inspecció

La Inspecció, com a organisme d'avaluació format per professionals de l'educació, realitzarà la seva funció amb els criteris següents:

- La Inspecció ha de complir les seves tasques fonamentals: supervisió, avaluació, informació i assessorament per tal de valorar la qualitat, tant de la tasca docent, com de la millora dels centres. Per això, cal incidir en la formació pedagògica dels professionals que la integren, per tal de garantir una bona actuació en tots els nivells educatius: des dels infants de les escoles infantils, fins als adults de les escoles d'idiomes i centres d'adults.
- La Inspecció se centrarà en l'ajuda als centres i a l'Administració, com a factor de qualitat.
- La Inspecció s'ha de nodrir de persones seleccionades amb criteris tècnics.

5.3. Sistema d'indicadors educatius

Per facilitar les tasques d'avaluació i tenir un corpus ferm, homogeni i comparable amb el d'altres CA de l'Estat o d'altres països de l'àmbit internacional, es fa necessari comptar amb un sistema d'indicadors de sistema que permetin veure els recursos, els processos i els resultats de l'educació de les Illes Balears .

Aquest sistema d'indicadors l'ha d'elaborar l'Administració educativa en base a totes les dades que té de les direccions generals (recursos humans i materials, resultats, població escolar, graduats, beques, transport, etc.) i dels centres (SEDEIB). Han de ser totalment transparents i se n'ha de fer difusió pública. Els indicadors han de servir per a l'adopció de mesures de millora mitjançant una bona diagnosi que parteixi del coneixement exacte de la realitat.

5.4. Redefinició del paper de l'Administració educativa

Es crearà una comissió encarregada de dissenyar un pla de mesures contra la burocratització i la centralització de l'Administració educativa. S'encarregarà també

d'establir estratègies per transformar un sistema que ara funciona de manera vertical en un de més democràtic i transparent. Per a això, es tindran en compte els següents criteris:

- Que es pugui aplicar amb rigor el principi de subsidiarietat fins a les estructures més properes a l'alumnat, les famílies i els docents.
- Que es creï un sistema que avaluï les actuacions dels agents de l'Administració educativa per part dels seus usuaris, principalment els equips directius dels centres docents.
- Que l'Administració educativa vetlli per preservar l'autonomia de gestió pedagògica dels centres.

6. Finançament

El finançament ha de ser el necessari per a aconseguir el millors nivells de qualitat possibles del sistema educatiu de les Illes Balears.

L'Administració és la responsable de prioritzar adequadament els destinataris dels recursos disponibles per garantir el correcte funcionament del sistema educatiu amb la importància que li correspon.

Tot i així, cada centre, en el marc del seu Projecte Educatiu aprovat per la comunitat escolar equilibradament representada, podrà organitzar amb el màxim nivell d'autonomia raonable els recursos econòmics que li siguin assignats (amb criteris d'equitat i compensació) per l'Administració. Aquesta mesura haurà de millorar la responsabilitat econòmica dels membres de cada comunitat.

7. Estabilitat del sistema educatiu

Per tal de garantir l'estabilitat del sistema educatiu, és imprescindible que l'Administració educativa també sigui estable. Per tant, és necessari anar a una administració més professionalitzada en què els càrrecs i els llocs de feina no canviïn amb cada canvi de govern.

El màxim de llocs han d'estar ocupats per persones de qualificada i provada experiència, coneixements i aptitud que puguin garantir l'estabilitat de l'administració educativa. S'han d'evitar situacions com l'actual: gairebé dos-cents assessors docents, molts d'ells interins, que ocupen llocs sense haver demostrat ni experiència ni coneixements previs.

CENTRES

1. Introducció

- 1.1. Què s'entén per autonomia?
- 1.2. L'autonomia de centres: diagnòstic
- 1.3. Trets organitzatius actuals dels centres

2. Propostes

- 2.1. Autonomia pedagògica
- 2.2. Autonomia organitzativa
- 2.3. Autonomia de gestió del personal
- 2.4. El Projecte Educatiu de Centre (PEC)
- 2.5. El Projecte Lingüístic de Centre (PLC)
- 2.6. Estructura del centre: documents del centre i òrgans de govern
- 2.7. Programació General Anual (PGA)
- 2.8. Projecte de Direcció
- 2.9. Avaluació del centre i dels seus agents

1. Introducció

1.1. Què s'entén per autonomia?

En aquest document es defineix el terme autonomia com la capacitat de prendre decisions fonamentades. La definició atén l'etimologia del concepte: *auto* (un mateix) i *nomos* (norma, llei). Les decisions han de garantir els principis d'equitat, professionalitat i participació dins un sistema inclusiu que no exclou cap alumne.

L'autonomia implica una descentralització subjecta a un Projecte Educatiu de Centre i a l'avaluació de l'assoliment dels objectius que s'hi plantegen. L'autonomia ha d'estar lligada a un marc normatiu general que garanteixi la seguretat jurídica.

1.2. L'autonomia de centres: diagnòstic

L'autonomia dels centres educatius abasta els àmbits pedagògic, organitzatiu i de gestió de recursos humans i materials. Diversos estudis i avaluacions¹ mostren de manera evident que l'autonomia pedagògica i de gestió del professorat és un dels factors més rellevants per a la millora de l'aprenentatge de l'alumnat. A dia d'avui, tanmateix, cap de les dues no estan gens desenvolupades al nostre país.

1.3. Trets organitzatius actuals dels centres

La situació actual de l'educació continua marcada pels quatre *uns*: un professor, una matèria, una hora i una classe/grup.

- Dins un mateix centre, hi ha una excessiva variabilitat metodològica (manca de projecte educatiu de centre).
- Els centres no compten amb mecanismes de supervisió i formació per unificar internament les metodologies d'ensenyament.
- Tot i que a molts centres educatius del nostre entorn es revisen amb certa freqüència els resultats acadèmics, això no implica que s'introdueixin les millores consegüents en la pràctica educativa. La transferència de la diagnosi a la presa de

¹ TALIS: The OECD Teaching and Learning International Survey. OECD, 2013. [Document en línia](#)

decisiones sobre aspectes curriculars i organitzatius als centres educatius no és efectiva.

- Rigidesa organitzativa (espais i horaris): massa hores asseguts, repetició de dinàmiques monòtones i poc motivadores, canvi d'assignatura a cada hora, poca flexibilitat de l'espai, dels agrupaments, etc.
- La meitat de centres funcionen sense que un equip directiu hagi presentat un Projecte de Direcció que desenvolupi i plasmi el Projecte Educatiu del centre.
- La formació dels membres dels equips directius és, habitualment, insuficient per liderar i donar cohesió a la pràctica docent i als projectes dels centres.

Quin clima és necessari al centre per facilitar els processos de canvi? Com es genera la confiança necessària per tirar endavant aquests processos? En quina mesura es contribueix al desenvolupament professional dels docents? Com s'incorporen les famílies i l'alumnat en els processos de millora? Quines eines han de tenir els equips directius per impulsar-los? De quina manera el Projecte Educatiu de Centre es veu reforçat amb la cultura de millora contínua? En quina mesura aquesta cultura contribueix al benestar del centre? Com es passa de la diagnosi a l'acció de millora?

2. Propostes

La proposta de base que es fa per canviar el funcionament dels centres gira entorn del concepte de comunitat d'aprenentatge: una organització que compta amb autonomia suficient per crear les condicions necessàries per a un bon desenvolupament personal i un alt rendiment acadèmic de l'alumnat en un entorn inclusiu. Fomenta el creixement professional del docent i fa evident el compromís de cadascun dels seus membres amb una visió comuna centrada en l'aprenentatge.

La comunitat d'aprenentatge és una de les eines més efectives per a la millora educativa i per al creixement professional de qui en forma part.

Aquesta comunitat requereix d'un lideratge pedagògic per a un procés de millora continuat i sostenible. El lideratge, a més, ha de ser compartit i distribuït i no es pot separar d'una bona formació.

2.1. Autonomia pedagògica

Quan es planteja la necessitat de donar resposta als reptes de la societat del coneixement del segle XXI, la finalitat del currículum ha de ser la de formar una ciutadania responsable i crítica: amb un criteri propi raonat i amb capacitat d'intervenir davant els reptes d'un món complex. Una ciutadania formada en valors de participació democràtica, igualtat i llibertat seguint les propostes de les *21st Century Skills*²: "habilitats d'aprenentatge –pensament crític i creatiu–, habilitats vitals i professionals –treball en equip i gestió de les relacions interpersonals, responsabilitat, etc.– i habilitats tecnològiques i mediàtiques –robòtica, programació, etc.–". Per tant:

- Cada centre escolar, a partir de les oportunitats, de les característiques del seu entorn i del currículum bàsic fixat per l'administració educativa i centrat en objectius competencials, senzill i flexible, adaptarà el currículum al seu PEC.
- En el currículum es prioritzaran les capacitats i competències, és a dir, ensenyar a pensar mitjançant uns continguts organitzats en models científics, socials i artístics.
- Cada centre acordarà les opcions metodològiques que s'avenguin millor amb el seu PEC. L'Administració no determinarà les metodologies a aplicar, sinó que es limitarà a aportar un marc flexible derivat de les metodologies competencials.

2.2. Autonomia organitzativa

Per poder aconseguir l'èxit educatiu per a tothom dins el marc d'un Projecte Educatiu basat en competències bàsiques, un centre ha de tenir la capacitat de reorganització dels espais, del temps dedicat a cada matèria i de la coordinació i organització del professorat.

2.3. Autonomia de gestió del personal

Els centres han de tenir més capacitat en la gestió, coordinació, organització i distribució del personal.

² Trilling, B., Fode, C. (2009). *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. San Francisco: Jossey-Bass.

L'equip directiu ha de dirigir i gestionar el personal del centre d'una manera orientada a garantir el compliment de les seves funcions. L'exercici de la funció directiva comporta:

- Nomenar i cessar els altres òrgans unipersonals de direcció i els òrgans unipersonals de coordinació. Assignar-los responsabilitats específiques. Hi ha d'haver comunicació prèvia al Claustre i al Consell Escolar, i sempre d'acord amb el marc reglamentari i les normes d'organització i funcionament del centre.
- Assignar al professorat del centre altres responsabilitats de gestió i de coordinació docent, a més de les funcions de tutoria i de docència que siguin requerides per a l'aplicació del projecte educatiu i que siguin adequades a la seva preparació i experiència.
- Intervenir en els procediments de provisió de personal docent per concurs específic i de provisió especial. Formular les propostes de nomenament dels aspirants seleccionats en aquest darrer cas, en funció de les necessitats derivades del PEC.
- Vetllar i promoure la participació del professorat en activitats de formació permanent i d'actualització de les seves capacitats professionals en funció de les necessitats derivades del PEC.
- Participar de les comissions d'observació i d'avaluació formativa de la pràctica docent establertes en el PEC.

2.4. El Projecte Educatiu del Centre (PEC)

La peça clau del funcionament del centre és el seu Projecte Educatiu, màxima expressió de la seva autonomia. El Projecte Educatiu recull la identitat del centre, n'explicita els objectius, n'orienta l'activitat i li dóna sentit amb la finalitat que l'alumnat assoleixi les competències bàsiques i, més en general, el màxim aprofitament educatiu. Igualment, contribueix a impulsar la col·laboració entre els diversos sectors de la comunitat educativa, així com la relació entre el centre i l'entorn social.

Com s'elabora i es redacta?

El Projecte Educatiu s'adaptarà al context de l'entorn social i econòmic del centre. A partir d'una proposta inicial, es crearan espais de reflexió en què participaran el professorat i els diferents agents per definir els objectius i les millors vies per assolir-los.

La redacció del PEC serà, alhora, professional i participativa. L'equip directiu coordinarà i vetllarà perquè el procés es compleixi.

Qui l'aprova i en fa difusió?

L'aprova el Consell Escolar del centre que també s'encarregarà de fer-ne la difusió pública davant la comunitat educativa.

Què ha d'incloure?

El Projecte Educatiu es fonamentarà en els principis d'equitat, participació democràtica i professionalitat. Es definirà al voltant de les necessitats de l'alumnat i inclourà mesures de seguiment com a part d'una reflexió crítica i sistemàtica amb la intenció que tot l'alumnat pugui desenvolupar les seves capacitats.

Ha de contemplar l'aplicació dels criteris d'organització pedagògica, les prioritats i els plantejaments educatius, els procediments d'inclusió educativa, els valors i objectius que regeixen l'aprenentatge de la convivència i altres actuacions que caracteritzin el centre.

El PEC preveurà uns objectius i uns mecanismes d'avaluació i control per garantir la funció de servei públic que té un centre educatiu. Els projectes definiran objectius de millora mitjançant uns indicadors avaluables.

Les normes d'organització i funcionament del centre han d'aplegar el conjunt d'acords i decisions d'organització i de funcionament que s'hi adoptin per fer possible, en el dia a dia, el treball educatiu i de gestió que permeti assolir els objectius proposats en el Projecte Educatiu de Centre i en la seva Programació General Anual. L'estructura organitzativa pròpia ha de determinar les competències i la composició dels òrgans de govern i de coordinació.

2.5. El Projecte Lingüístic de Centre (PLC)

Cada centre educatiu, en el marc de la seva autonomia, elaborarà i aprovarà el seu propi PLC. El repartiment de les llengües d'aprenentatge s'elaborarà tenint en compte:

- Que la llengua catalana, com a pròpia del territori, ha de ser la llengua prioritària i majoritària.

- El context sociolingüístic del centre escolar i l'assoliment dels objectius de competència en comunicació lingüística.

El PLC inclourà projectes flexibles d'acollida lingüística de l'alumnat que s'incorpori al sistema educatiu de les Illes Balears procedent d'altres territoris amb llengües i cultures diferents. Aquesta diversitat de llengües i cultures s'ha d'aprofitar com una riquesa per avançar vers el plurilingüisme i per implantar els valors de la interculturalitat.

2.6. Estructura del centre: documents del centre i òrgans de govern

A més del PEC, el centre compta amb les Programacions Generals Anuals i amb el Projecte de Direcció.

Programació General Anual (PGA)

El Projecte Educatiu ha d'orientar les successives Programacions Generals Anuals del centre i establir els criteris, els indicadors i els procediments per a l'avaluació de l'assoliment dels objectius previstos. El resultat d'aquesta avaluació es recollirà en la memòria anual corresponent.

Projecte de Direcció

El Projecte de Direcció, presentat per l'equip directiu, ordena el desplegament i l'aplicació del projecte educatiu per al període del mandat a què es presenta. A més, precisa els indicadors que han de servir de referència per a la seva avaluació, d'acord amb els indicadors de progrés establerts en el Projecte Educatiu.

Òrgans i agents de govern

El Consell Escolar i el Claustre del professorat són els òrgans col·legiats de participació de la comunitat escolar en el govern i la gestió dels centres educatius.

El Consell Escolar, com a màxim òrgan de representació dels diferents membres de la comunitat educativa, serà el principal òrgan decisor del centre. El claustre intervé en l'elaboració i la modificació del Projecte Educatiu.

Les famílies seran agents actius en els centres (consultau l'apartat *Societat*).

L'equip directiu és l'òrgan executiu de govern del centre públic i les persones que en formen part han de treballar coordinadament en l'exercici de les seves funcions.

2.7. Avaluació del centre i dels seus agents

L'avaluació té la finalitat de contribuir a la millora de la qualitat del servei públic que presten els centres i té com a referència el desenvolupament de les competències de l'alumnat. D'acord amb les característiques del context en què es du a terme l'acció educativa, l'avaluació dels centres relaciona els resultats educatius amb els processos d'ensenyament i d'aprenentatge; amb els recursos i la seva gestió; amb els objectius del centre i amb els indicadors de progrés del Projecte Educatiu.

L'activitat avaluadora serà multinivell i es concretarà en modalitats d'avaluació interna-coavaluació (aprenentatge entre iguals) o autoavaluació- i avaluació externa. A més, afectarà els àmbits pedagògic, de gestió i d'organització, d'acord amb les especificitats de cada centre.

L'avaluació dels centres ha de tenir en compte necessàriament els indicadors de progrés establerts en el Projecte Educatiu de Centre per al període considerat. Els indicadors de progrés que s'usen en l'avaluació han de fer referència a resultats, processos, recursos i condicions d'equitat. Sempre s'han d'establir de manera contextualitzada a cada centre.

L'avaluació d'un centre és un referent a tenir en compte en l'avaluació de l'exercici de la funció directiva i en la de l'exercici de la funció docent en el centre.

PROFESSORAT

1. Introducció

2. Formació inicial

- 2.1. Formació de tots els docents i currículum universitari
- 2.2. Personal formador dels docents

3. Sistema de provisió de llocs de treball

- 3.1. Període mixt de pràctiques remunerades
- 3.2. Provisió de places

4. Formació permanent

5. Avaluació del professorat i carrera professional

6. Direccions

- 6.1. Formació
- 6.2. Accés a la funció directiva
- 6.3. Selecció de les direccions
- 6.4. Avaluació de la tasca directiva

7. Compromís ètic del docent

1. Introducció

“La educación pública necesita un profesorado preparado, responsable de sus obligaciones y comprometido con la filosofía que la orienta. Profesoras y profesores que muestren el compromiso que contraen con sus funciones y volcados en la formación del alumnado, en colaboración con las familias y la comunidad. Para ello, su labor debe ser reconocida socialmente, y su formación y profesionalidad dignificadas por las políticas educativas.” (El profesorado y su formación como actores necesarios y comprometidos con la educación pública, Foro de Sevilla³)

Els docents, les famílies, la universitat, l'Administració educativa i la societat en general han de treballar per aconseguir la valoració social dels docents i atreure el millor alumnat a la carrera docent. La confiança de la societat és imprescindible perquè puguin desenvolupar de manera eficaç la seva tasca com a formadors i educadors de la futura ciutadania.

El professorat ha de ser conscient que desenvolupa una tasca complementària a la de les famílies, com a col·laborador en l'educació dels infants i joves. En cap cas pot ser un substitut. Perquè la feina tenguí èxit hi ha d'haver una col·laboració amb les famílies.

2. Formació inicial

Segons diversos estudis i avaluacions, la millora en la formació dels docents és un factor clau per al progrés de l'educació.

Un dels principals objectius del present pacte és aconseguir la no distinció entre mestre/-a i professor/-a i afavorir l'especialització per etapes. La formació s'ha d'estructurar en tres cursos de grau i dos de màster.

Aquest objectiu no es podrà aconseguir a curt termini. En una primera fase els estudis d'educació infantil, primària i secundària s'hauran d'estructurar en quatre cursos de

³ Anguita, R., et al. (2014). "El profesorado y su formación como actores necesarios y comprometidos con la educación pública". *Foro de Sevilla*. [Document en línia](#).

grau i un de màster. En el cas de secundària, a més, amb un itinerari didàctic que haurà d'estar inclòs en el grau.

Quant al professorat de FP, serà necessària una millora en la dimensió pràctica del currículum.

2.1. Formació de tots els docents i currículum universitari

Les associacions de docents i les administracions educatives han d'establir les competències (estàndards professionals) dels docents i han de tenir cura que les universitats les incloguin en els seus plans formatius i que els futurs docents les assumeixin.

- Els docents en exercici han de tenir un paper clau en tota la formació dels nous docents.
- Caldrà establir uns plans d'estudis més ajustats a les necessitats de l'alumnat, amb més amplitud de coneixements bàsics : didàctica, metodologia, dinàmiques de grup, habilitats socials, resolució de conflictes, habilitats tutorial i relació amb les famílies, capacitat de comunicació, TIC i llengües estrangeres.
- A més de la formació científica, el currículum de la formació universitària ha d'incloure una formació en didàctica general i específica: organització escolar, psicologia i coneixements del processos d'ensenyament-aprenentatge.
- L'alumnat universitari ha de ser protagonista del seu procés d'aprenentatge.
- A partir del primer any, s'han d'establir als centres pràctiques tutoritzades per a docents que prèviament hauran estat seleccionats per la universitat i per les associacions de docents. La selecció s'ha de fer d'acord amb els criteris del model de centre i de docent que es presenta en aquest document
- Durant la formació universitària, s'hauran de realitzar unes pràctiques socials i/o laborals supervisades per personal universitari i combinades amb un projecte temàtic concret.
- Es fomentarà la participació de l'alumnat universitari en almenys un projecte o intercanvi internacional.

2.2. Personal formador dels docents

Condicions pel que fa al professorat d'universitat permanent:

- Ha de tenir experiència prèvia i períodes de treball dins l'aula en l'etapa educativa o en l'ensenyament en què es fa docència.
- L'experiència del personal formador ha de ser, sobretot, en recerca i transferència de coneixement en el nivell educatiu o ensenyament en què exerceix docència. Prioritàriament, aquesta recerca s'haurà d'emmarcar en equips que conjuntin investigadors universitaris i no universitaris.
- El professorat que tutoritzi les pràctiques per part de la universitat haurà de treballar de forma conjunta amb el professorat dels centres que tengui cura d'aquest procés.

Pel que fa al professorat associat d'universitat:

- Seran docents amb experiència i en actiu. S'articularan els mitjans perquè aquesta formació es pugui realitzar dins el seu horari lectiu.

3. Sistema de provisió de llocs de treball

S'articularà en les dues fases que es descriuen en els dos punts següents:

3.1. Període mixt de pràctiques remunerades

La docència dels candidats anirà en funció de les places necessàries per a les plantilles i s'establirà a partir dels mèrits dels concurrents: avaluació positiva de l'exercici de la docència durant el període de pràctiques, currículum acadèmic, coneixement de llengües estrangeres i d'altres com les pràctiques socials i/o laborals, o el desenvolupament de projectes.

Aquest període perseguirà un doble objectiu. D'una banda, seguir amb la formació d'una manera més real i específica que permeti aplicar els coneixement apresos durant

la carrera. D'altra banda, avaluar si la persona que està realitzant aquest procés està preparada per accedir a un lloc de treball docent.

D'aquesta primera fase, n'ha de sortir el llistat d'aspirants que poden accedir a la segona fase. El llistat s'ordenarà segons un barem públic.

3.2. Provisió de places

En aquesta segona fase, s'haurà de tenir en compte l'autonomia dels centres pel que fa a la possible elecció de professorat específic que pugui desenvolupar determinats projectes de centre. Els Consells Escolars intervindran en la tria del professorat que prèviament hagi estat acreditat i baremat a la primera fase en funció de criteris pedagògics, del projecte educatiu i del context socio-econòmic del centre.

Les propostes que es facin hauran de ser aprovades per l'Administració educativa, que prèviament haurà d'haver establert criteris de transparència, d'objectivitat i d'equitat per a la provisió de les places.

4. Formació permanent

- L'objectiu de tota la formació permanent ha de ser que l'alumnat docent aprengui més i millor.
- La formació permanent ha de ser obligatòria, en horari de treball, finançada per l'administració i gestionada per les associacions professionals de docents.
- Les associacions de docents hauran de dissenyar una oferta de formació contínua lligada a les necessitats dels centres i als projectes educatius que s'hi desenvolupin. L'oferta tindrà com a objectiu la millora dels resultats educatius, la inclusió de tot l'alumnat i la lluita contra el fracàs escolar i l'abandonament primerenc de l'educació i la formació.
- S'ha d'establir una millor interconnexió amb les universitats.
- La formació permanent anirà vinculada a un procés d'avaluació que demostrï que la formació rebuda s'ha aprofitat en la millora dels processos educatius dels centres.

5. Avaluació del professorat i carrera professional

- La carrera docent s'estructurarà en quatre nivells: novell, aprenent, avançat i expert. Cada categoria durà associada una millora econòmica i professional.
- És necessari cercar un sistema d'avaluació de la pràctica del professorat que permeti millorar les seves competències docents i la seva carrera professional.
- L'avaluació haurà d'incloure el codi ètic establert per aquest pacte.
- Periòdicament, es farà una avaluació del professorat i del centre. L'avaluació serà multinivell, interna i externa, i vinculada als projectes de millora.
- L'Administració establirà processos constants d'avaluació interna. Es crearan mesures per impulsar l'autoavaluació de la tasca docent i la coavaluació per part dels companys, les famílies i l'alumnat.
- L'avaluació ha de ser obligatòria i ha d'abraçar diferents aspectes: la gestió de l'aula (espai, temps, relacions, conflictes, etc.), el currículum, el coneixement, la relació amb les famílies i tutors legals, la metodologia i l'eficiència en el procés d'aprenentatge.
- L'avaluació procurarà la concordança entre el nivell adquirit i la qualificació assignada, la participació activa en els processos d'innovació i les millores que es duguin a terme al centre i a l'aula. També potenciarà el treball cooperatiu entre els docents, així com la predisposició a la formació permanent i a l'intercanvi d'experiències. A més, haurà de ser contínua i tindrà efectes sobre la carrera professional cada quatre anys.
- S'emprarà tant l'avaluació interna com l'externa. Un Institut d'Avaluació i Qualitat, independent del poder polític, realitzarà periòdicament avaluacions externes per tal de valorar l'assoliment dels objectius.
- Els resultats dels processos d'avaluació hauran de propiciar que l'administració i els centres facin propostes conjuntes per a la millora de la qualitat de l'ensenyament.
- El sistema d'avaluació de la carrera professional serà regulat pel mateix centre i es basarà majoritàriament (amb un percentatge no inferior al 70%) en un sistema que

tengui en compte la millora de tots els seus professionals. La millora individual aïllada no és suficient en el món de l'educació.

- L'administració facilitarà que equips de recerca conjunts –universitat, associacions professionals i centres– determinin els criteris de l'avaluació multinivell per constituir la carrera docent i, encara, per establir l'impacte en la millora educativa dels diferents sistemes de carrera docent dissenyats pels centres.
- Els criteris establerts seran públics.
- Els docents experts han de formar els novells en el marc d'un procés de millora que contempli el treball col·laboratiu i l'evolució de tot el centre com a eix fonamental.
- S'ha d'incentivar (no necessàriament de forma econòmica) un adequat reconeixement de la tasca, la implicació, les bones pràctiques, etc.
- L'avaluació de la tasca docent inclourà programes tutoritzats de millora per al professorat que no superi les avaluacions.
- S'haurà de definir un sistema de seguiment de docents. A qui obtingui valoracions negatives constants (d'avaluacions dels directors, companys/es, metges, famílies o inspecció al llarg dels anys, amb un mínim de tres) se li aplicaran programes tutoritzats de millora. Si aquests programes tampoc no funcionen, podran perdre la plaça docent.

6. Direccions

- Els integrants dels equips directius no han de deixar de ser docents. La docència permet conèixer la realitat educativa i afavoreix l'aplicació de programes i projectes realistes basats en les necessitats del centre. Per tant, han d'impartir classe, intervenir en les reunions d'equip docent com a iguals, conèixer la problemàtica del centre de primera mà i viure-la i compartir-la amb la comunitat educativa.
- Les competències de les direccions s'emmarcaran dins d'un model en el qual les responsabilitats són compartides per la comunitat d'aprenentatge, que requereix d'uns objectius i compromisos comuns, assumits per tots i centrats en la millora de l'aprenentatge.

- Les direccions hauran de tenir menys càrrega burocràtica i caldrà que s'estableixin clarament les seves responsabilitats en els principals àmbits en què s'han d'assolir resultats. Es reforçarà el paper dels equips directius com a dinamitzadors dels programes d'aprenentatge de l'alumnat, la formació permanent del professorat i la millora cultural de la comunitat educativa. Seran equips implicats en la formació del professorat del centre, que gaudeixin de la feina, que escoltin activament, que engresquin en el projecte educatiu i que tinguin capacitat de decisió.
- La permanència en el càrrec hauria de ser d'un mínim de quatre anys.
- L'equip directiu intervindrà en:
 - els procediments de provisió de places per concurs específic i de provisió especial en comissió de serveis,
 - les propostes de nomenament del personal docent no estable i
 - l'avaluació del professorat del seu centre.

6.1. Formació

La formació per a l'exercici de la direcció és un element fonamental per al seu adequat desenvolupament. Calen direccions ben formades i competents que donin resposta a les necessitats dels centres. La formació ha d'estar centrada en la pràctica diària de l'equip directiu. El pla de formació per assolir aquests objectius haurà de contemplar els aspectes que es descriuen tot seguit.

Tipus de formació:

- des del punt de vista temporal, es recomanen tres fases: prèvia, inicial i contínua. Les dues primeres no podran tenir una durada inferior a cent-vint hores cada una.
- l'Administració garantirà l'accés a la formació prèvia a totes les persones que ho sol·licitin. La formació inicial inclourà una fase pràctica supervisada per un tutor, preferentment un director o directora experimentat.

Pel que fa als continguts de la formació prèvia i inicial –tot i que inclouran qüestions relatives al marc normatiu i al procediment administratiu, a l'organització escolar i la gestió dels recursos, a la planificació i l'avaluació d'objectius–, es basaran especialment en les habilitats per a l'exercici de la direcció en entorns professionals: la comunicació

interpersonal, la gestió de conflictes, la comunicació institucional, el coneixement propi i la gestió de la innovació i el canvi. L'objectiu és assegurar les condicions idònies per al bon desenvolupament dels objectius d'una comunitat d'aprenentatge com és un centre educatiu.

La formació inicial i contínua seran obligatòries per a tots els membres d'equips directius en exercici i s'establirà un mínim d'hores anuals.

6.2. Accés a la funció directiva

- Qualsevol docent amb cinc anys d'experiència, que hagi fet la formació inicial, que presenti un projecte i que compti amb un equip directiu capacitat ha de poder accedir a la direcció.
- El grau de coneixement del centre és un factor important. Per això, en igualtat de competència i altres criteris, es valorarà com a mèrit ser professor/a del centre.
- Almenys la meitat dels membres dels equips directius tindran la categoria de professorat expert.

6.3. Selecció de les direccions

- L'objectiu principal serà que tots els centres estiguin en les millors condicions per desenvolupar el seu PEC i per això és necessari que un professor/a presenti un projecte de direcció. Serà cabdal que els processos de selecció per cobrir places vacants de direcció als centres comencin el mes de setembre.
- La comunitat educativa triarà el director/a i el seu equip directiu després de valorar el seu projecte de direcció. La composició de la comissió de selecció ha de ser equilibrada entre els tres sectors de la comunitat educativa: docents, famílies i forces socials-administració de manera que una no pugui vetar les decisions de les altres dues. Serà una decisió transparent, democràtica i en relació a uns criteris clars en què predominin els factors pedagògics.

6.4. Avaluació de la tasca directiva

S'haurà d'establir el seguiment i l'avaluació tant de la tasca com del projecte dels equips directius. Hi participaran el Consell Escolar i la inspecció educativa. El directors seran avaluats per l'Administració educativa, el Consell Escolar del centre i el claustre, en relació amb els seus principals àmbits d'actuació. L'avaluació negativa podrà suposar la revocació del càrrec.

7. Compromís ètic del docent

El pacte educatiu ha de prestigiar socialment la professió de docent i l'ha de convertir en referent de la societat en què volem viure. Amb aquest objectiu, els docents han de compartir amb l'alumnat, les famílies, l'Administració i les entitats educatives i socials el seu compromís ètic envers la societat. Un compromís basat en uns principis ètics que ens condueixin cap a un model social democràtic, lliure, crític i constructiu, per al qual creiem que hem d'educar, i que hem de fer evolucionar amb les pràctiques educatives per tal de fer-los vius i, sobretot, vivenciats per l'alumnat.

Mesures transitòries per als cursos 2015-16 i 2016-17

- Es crearà un equip multidisciplinar (docents, experts, representants de famílies i d'altres sectors) per tal de desplegar els continguts del pacte (com, qui, quan, què, on). Aquest equip treballarà durant un període de temps determinat (mínim d'un any) amb dedicació exclusiva i remunerada per aconseguir els objectius marcats en aquest pacte.
- Les línies d'acció d'aquest pla de desenvolupament del document del pacte podran desembocar en una Llei d'Educació de les Illes Balears.
- Per tal de millorar la formació permanent del professorat, es crearà un equip de professors (que inclourà jubilats), amb un nivell alt d'expertesa didàctica demostrada al llarg de la seva carrera professional, que pugui fer les funcions d'acompanyament i d'avaluació del professorat.
- En el model tradicional, els docents són els responsables de l'aplicació d'un currículum que els ve dictat. Per avançar cap a un model innovador en què se sentin segurs a l'hora de prendre decisions curriculars -continguts, metodologia i avaluació-, es crearà un equip de trenta professors. Haurà d'incloure professorat jubilat, amb un alt nivell d'expertesa didàctica demostrada al llarg de la seva carrera professional.
- Es promourà que totes les places vacants es cobreixin amb equips directius amb un projecte de direcció, amb la finalitat de poder desenvolupar els diferents projectes educatius de centre.